

Сутність і необхідність фінансового нагляду

В. М. Кремень, к.е.н.,

ДВНЗ «Українська академія банківської справи Національного банку України», м. Суми

Побудова ефективно організованої системи фінансового нагляду стає все більш важливою з огляду на те, що діяльність на ринку фінансових послуг і у сфері фінансового посередництва супроводжується низкою ризиків. З одного боку, фінансовий сектор покликаний забезпечувати трансформацію заощаджень в інвестиції, з іншого боку – фінансовий сектор може генерувати ризики, які можуть викликати кризові явище як в середині фінансового сектора, так і усієї економічної системи.

У широкому розумінні фінансовий нагляд є системою, яку використовує уряд країни аби гарантувати стійкість фінансового сектору і фінансової системи та їх безпеку. Визначення сутності поняття “фінансовий нагляд” вимагає розв’язання науково-практичної проблеми щодо співвідношення між поняттями “фінансовий нагляд” і “фінансове регулювання”. У Зеленій книзі, яка була підготовлена у процесі консультацій щодо підвищення проведення регулювання та нагляду за фінансовим сектором України у 2010 р., поняття “нагляд” пропонується трактувати як форму діяльності державних органів щодо забезпечення законності, яка складається з моніторингу, застосування та забезпечення діяльності установ, які знаходяться під наглядом, відповідно до існуючих пруденційних критеріїв. Поняття “регулювання” фахівці робочої групи розуміють як процес створення та дотримання норм і правил діяльності фінансових установ.

Однією із проблем при визначенні поняття “фінансовий нагляд” є те, що на сьогоднішній день вітчизняний законодавець або ж взагалі не визначає цього поняття, або ж підходить до сутності цього поняття як рівнозначного з поняттям “фінансове регулювання”. З цією причини не

дозволяють встановити співвідношення між поняттями “фінансовий нагляд” та “фінансове регулювання” і чинні нормативно-правові акти: у вітчизняному законодавстві поняття фінансового нагляду не визначене взагалі.

Узагальнюючи існуючі науково-методичні підходи щодо визначення мети фінансового нагляду, можна стверджувати, що основною метою нагляду за фінансовим сектором країни є забезпечення фінансової стійкості, яка, в свою чергу, вимагає досягнення багатокритеріальної системи часткових цілей, які взаємообумовлюють і доповнюють одна одну, зокрема: забезпечення конкурентного середовища у фінансовому секторі, зокрема на фінансовому ринку та на ринку фінансових послуг, – це дозволяє розширити спектр фінансових послуг та фінансових інструментів, впроваджувати сучасні фінансові технології та інновації в практику діяльності фінансових установ, встановити оптимальне співвідношення між процентом і ризиком та справедливу оплату фінансових послуг тощо; забезпечення належного захисту прав споживачів фінансових послуг та інвесторів – це дозволяє убезпечити споживачів фінансових послуг, передусім вкладників і страхувальників, від неефективного управління у фінансових установах та шахрайства, а також знизити ймовірність настання неринкового інвестиційного ризику; забезпечення прозорості політики у фінансовому секторі на макрорівні та рівні кожної фінансової установи – це, по-перше, вимагає від наглядових органів забезпечення прозорості у прийнятті рішень та підзвітності перед широкою громадськістю і центральним законодавчим органом та, по-друге, вимагає від фінансових установ забезпечення прозорості діяльності шляхом удосконалення системи обліку та звітності і наближенні їх до вимог, які були напрацьовані міжнародною практикою фінансового нагляду; забезпечення належного рівня стандартизації та професіоналізму у фінансовому секторі – це є запорукою ефективної діяльності фінансових установ та впровадження нововведень в інтересах споживачів фінансових послуг.

Кремень, В.М. Сутність і необхідність фінансового нагляду / В.М. Кремень [Текст] // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XVI Всеукр. наук.-практ. конф. (24-25 жовтня 2013 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2013. – Т. 2. – С. 53-54.